

T.C.
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Yıllık Bülten

Aralık 2024

Sayı: 2

Müdürümüzden

Enstitüler, üniversitelerin üst düzey çıktılarını üreten merkezlerdir. Biz, KTÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü olarak, Tıp, Eczacılık, Diş Hekimliği ve Sağlık Bilimleri alanlarında yüksek lisans ve doktora eğitimi yapan anabilim dallarının koordinasyonu görevini yürütüyoruz. Bu anabilim dallarında lisans eğitimini tamamlamış üniversite öğrencileri bilim uzmanı veya doktor unvanı almak için bilimsel çalışmalarını danışmanları desteğinde yürütüyor.

Enstitümüzde üretilen nitelikli tez çalışmaları bilimsel makalelere, patent veya faydalı modellere dönüşerek bilim dünyası ve sektörlerin hizmetine sunulmaktadır.

Enstitümüz bu çalışmalarını güçlendirmek için YÖK Ek-46 uygulamasından faydalanarak yabancı üniversitelerdeki başarılı akademisyenlere lisansüstü programlarımızda ders verdirmek amacıyla yeni bir program başlattı. Bu çerçevede Yüksek Öğretim Kurumuna ilk başvuru yapıldı.

Doktora öğrencilerimizin daha verimli ve etkin çalışma yürütmesini sağlamak, doktora öğrencisi ile danışmanı arasındaki iletişimi güçlendirmek bizlerin önemli bir önceliğidir. Bu doğrultuda "kabul mektubu" yöntemi ile doktora öğrenci kabul etme yönteminin alternatif bir uygulama olarak önümüzdeki yıl içerisinde uygulamaya konulması düşünülmüştür.

Enstitümüz, lisansüstü öğrencilerimizin makale, proje yazma, faydalı ürün ve patent başvurusu sayısını artırmak için eğitimler düzenlemektedir. Ayrıca sağlık alanıyla ilgili paydaşları bir araya getirmeye çalışan programlar düzenlemektedir. Enstitümüz disiplinler arası işbirliğini artıran çalışmaları incelemektedir.

2024 yılı bültenimizde yukarıda ifade ettiğimiz çalışmalardan örnekler ve kurumumuzla ilgili istatistikleri göreceksiniz. Bültenin hazırlanmasına katkı sunan çalışma arkadaşlarımıza ve bültendeki istatistikleri ve faaliyetleri bizzat yaparak oluşmasını sağlayan öğrenci, akademisyen, paydaş, mezun ve yöneticilerimize teşekkür ederim.

Yeni bir yılda daha fazla etkinlik, daha fazla çıktı ile bilime ve topluma daha fazla katkı yapmış olma dileğiyle...

Prof. Dr. Sedat BOSTAN
Enstitü Müdürü

Enstitü Müdürlerimiz

KTÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde, kuruluşundan günümüze 12 müdür görev yapmıştır. Enstitünün kurumsallaşma sürecine verdikleri katkıdan dolayı sorumluluk alan müdürlerimize teşekkür eder, 23 Ocak 2008 tarihinde kaybettiğimiz kurucu müdürümüz Prof. Dr. Baki KOMSUOĞLU'na Allah'tan rahmet dileriz.

Doç. Dr. Baki KOMSUOĞLU
08.11.1983 - 01.04.1985

Prof. Dr. Recep BİNGÖL
03.04.1985 - 05.10.1987

Prof. Dr. Hasan Tahsin TEZİÇ
06.10.1987 - 20.06.1989

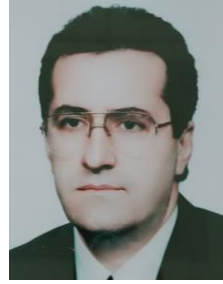
Doç. Dr. Ahmet KARAGÜZEL
21.06.1989 - 18.10.1989

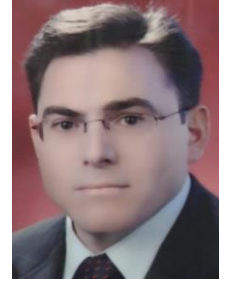
Prof. Dr. Celal BAKI
19.10.1989 - 22.01.1991

Prof. Dr. Ethem ALHAN
23.01.1991 - 13.08.1996

Doç. Dr. Murat ERTÜRK
14.08.1996 - 22.03.1999

Prof. Dr. Abdulkadir REİS
19.04.1999 - 20.09.2004

Prof. Dr. Orhan DEĞER
20.09.2004 - 30.07.2010

Prof. Dr. Ahmet KALKAN
28.12.2010 - 06.02.2015

Prof. Dr. Ali Osman KILIÇ
25.03.2015 - 29.03.2018

Prof. Dr. Ersan KALAY
02.04.2018-04.10.2023

Prof. Dr. C. Kurtuluş BURUK
05.10.2023- 07.11.2024

Prof. Dr. Sedat BOSTAN
08.11.2024-

Enstitü Müdürlüğü Devir Teslim Töreni

8 Kasım 2024 tarihinde Enstitü Müdürü Prof. Dr. Celal Kurtuluş BURUK, görevini Prof. Dr. Sedat BOSTAN'a devretti. Enstitü Müdürü Prof. Dr. Celal Kurtuluş Buruk, Müdür Yardımcıları Doç Dr. İsmail SAYGIN ve Dr. Öğr. Üyesi Efnan Abdioğlu FAZLI' ya görev süresi boyunca Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nün gelişimine sağladıkları katkılardan dolayı teşekkür ederiz.

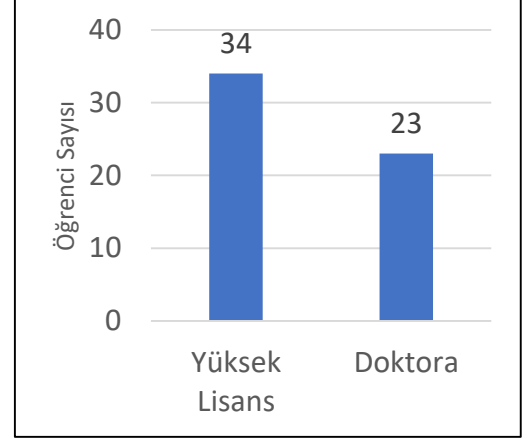
Enstitü Personelimiz Hülya YÜCESAN'ın Emekliliğe Ayrılması

Enstitümüzdeki görevinden 16.02.2024 tarihinde Emekliye ayrılarak aramızdan ayrılan Hülya YÜCESAN'a Enstitümüze vermiş olduğu katkılarından dolayı teşekkür eder, emeklilik yaşamını sağlıklı ve mutlu geçirmesini dileriz.

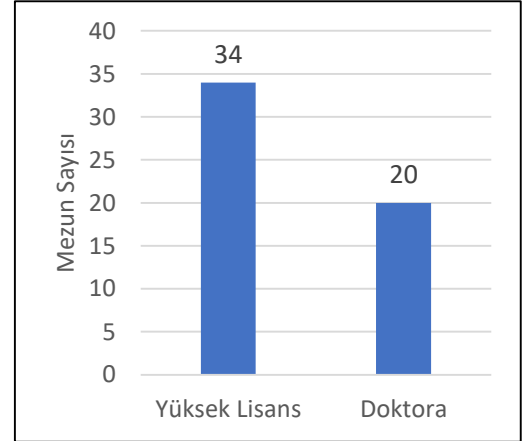
2024 Yılında Programlara Kayıt Yaptıran Öğrenciler

Anabilim dallarının talepleri doğrultusunda her yıl güz ve bahar dönemlerinde programlara öğrenci alım ilanına çıkmaktadır. 2024 yılında toplam 116 öğrenci programlara kayıt yaptırarak lisansüstü eğitimlerine başlamıştır. Enstitümüzü tercih ettikleri için öğrencilerimize teşekkür eder, başarılar dileriz.

2024 Yılında Programlardan Mezun olan Öğrenciler

2024 yılında lisansüstü programlardan 56 öğrenci kayıtlı oldukları programın gereklerini başarı ile yerine getirerek diplomalarını almaya hak kazanmıştır. KTÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nün gurur kaynağı olan "Mezun Ailemiz" e katılan yeni mezunlarımızı tebrik eder, başarılarının devamı dileriz.

Uluslararası Öğrenci Hareketliliği Programlarına Katılan Öğrencimiz

KTÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü tezli yüksek lisans programlarına devam eden öğrencilerden yüksek lisans öğrencisi Entesar Ali Ahmed Amer ve Kawther Ameen Muhammed Saeed Aledresi Polonya, yüksek lisans öğrencisi Şafak YILDIZ Portekiz'e ve yüksek lisans Öğrencisi Malek Al Faraj Çek Cumhuriyeti'ne doktora programı öğrencisi Aysun BAYRAM Polonya'da Erasmus Öğrenci Hareketliliğine katılmıştır. Öğrencilerimizi tebrik eder, başarılarının devamı dileriz.

Uluslararası Öğrencilerimiz

2024 yılı öğrenci alımları kapsamında 4 tezli yüksek lisans ve 3 doktora olmak üzere yedi yabancı uyruklu öğrenci programlarımıza kayıt yaptırmış ve toplam yabancı uyruklu öğrenci sayımız 20'ye yükselmiştir.

Proje Desteği Alan Öğrencilerimiz

2024 yılı içinde Prof. Dr. Feride Sena SEZEN danışmanlığında doktora öğrencimiz Zain KALHA ve Dr. Öğr. Üyesi Gökhan YILDIZ danışmanlığında yüksek lisans öğrencimiz Soner KARABULUT, TÜSEB'den tez çalışmaları için proje desteği aldı. Öğrencilerimizi ve tez danışmanlarını kutluyor, başarılarının devamını diliyoruz.

Öğr. Üyesi Prof. Dr. F. Sena SEZEN ve Doktora Öğrencimiz Zain KALHA'nın TÜSEB A Grubu Acil Ar-Ge Projesi

Enstitümüz Farmakoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Feride Sena SEZEN danışmanlığında yürüttüğü "Düz Kas Kontraktilesini Etkileyen Ajanların Etki Mekanizmalarının Otomatik Tahmini İçin Derin Öğrenme Tabanlı Yeni Yaklaşımların Geliştirilmesi" başlıklı projesi TÜSEB A grubu Acil Ar-Ge kapsamında desteklendi. Araştırmacı olarak görev alan Doktora Programı öğrencimiz Zain KALHA'yı ve proje ekibinde yer alan Dr. Öğr. Üyesi Hülya DOĞAN, Öğr. Gör. İlyas AYI tebrik eder başarılarının devamını dileriz.

25 Ocak 2024

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan YILDIZ'ı ve Yüksek Lisans Öğrencimiz Soner KARABULUT'un TÜSEB A Grubu Acil Ar-Ge Projesi

Enstitümüz Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Gökhan YILDIZ danışmanlığında yürüttüğü TÜSEB A grubu Acil Ar-Ge kapsamında projesi desteklendi. Araştırmacı olarak görev alan Yüksek Lisans Programı öğrencimiz Soner KARABULUT'u ve proje ekibinde yer alan Doç. Dr. Tuba DİNÇERİ tebrik eder başarılarının devamını dileriz.

27 Haziran 2024

Faydalı Model Tescilli Alan Öğrencimiz

2024 yılı içinde Hemşirelik Anabilim Dalı doktora öğrencimiz Fulya BATMAZ ile Doç. Dr. Aysel ÖZSABAN ve Doç. Dr. Şule BIYIK BAYRAM'ın faydalı model başvurusu tescillenmiştir. Öğrencimizi ve öğretim üyelerimizi kutluyor, başarılarının devamını diliyoruz.

Yeni Açılan Programlarımız

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı ile Egzersiz ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programları açma teklifi Enstitü Kurulu ve Üniversite Senatosu tarafından uygun bulunarak YÖK'e gönderilmiş, 28.08.2024 tarihinde Yükseköğretim Yürütme Kurulu toplantısında görüşülerek açılması uygun bulunmuştur.

Her iki anabilim dalı da 2024-2025 Bahar Dönemi öğrenci alım kontenjan ilanında yer almıştır. Programın kurulmasında emeği geçen tüm paydaşlarımıza teşekkür eder, yeni kurulan anabilim dallarımız öğretim üyelerine ve öğrencilerine başarılar dileriz.

KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

SABE

ANABİLİM DALI AKADEMİK ÖĞRENCİ İLETİŞİM

genel bilgiler

FIZYOTERAPİ VE
REHABİLİTASYON (YL) (TEZLİ)

Kuruluş ve Tarihiçe

28/08/2024 tarihli Yükseköğretim Kurulu toplantısında Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalının açılması uygun görülmüştür. 2024-2025 Bahar eğitim öğretim yılında ilk öğrencilerini alarak eğitim öğretime başlayacaktır.

KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Egzersiz ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı

SABE

ANABİLİM DALI AKADEMİK ÖĞRENCİ İLETİŞİM

genel bilgiler

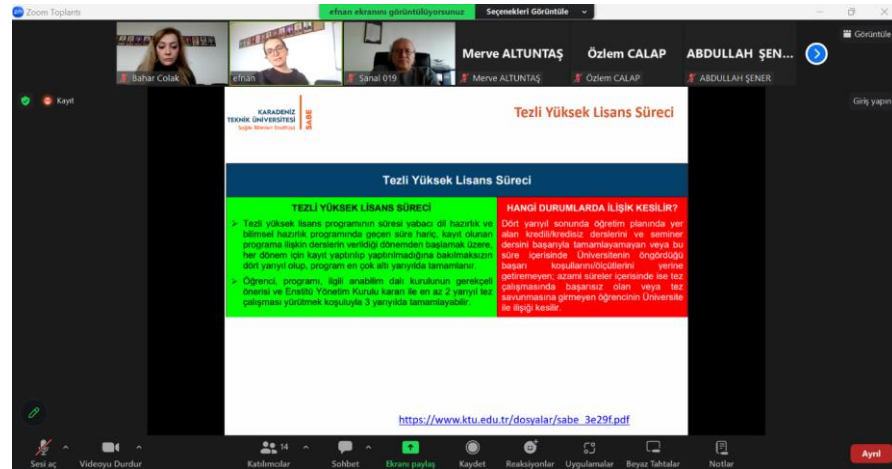
EGZERSİZ VE SPOR BİLİMLERİ
(YL) (TEZLİ)

Kuruluş ve Tarihiçe

24.12.2020 tarihli 315 sayılı Senato toplantısında Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi bünyesinde Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü açılması kararı alınarak Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi bünyesinde Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü açılmasının uygun olduğuna karar verilmiştir. 2024 yılı güz döneminde yök tarafından sağlık bilimleri enstitüsü kapsamında egzersiz ve spor bilimleri tezli yüksek lisans programı açılmasına ve öğrenci alınmasına karar verilmiştir.

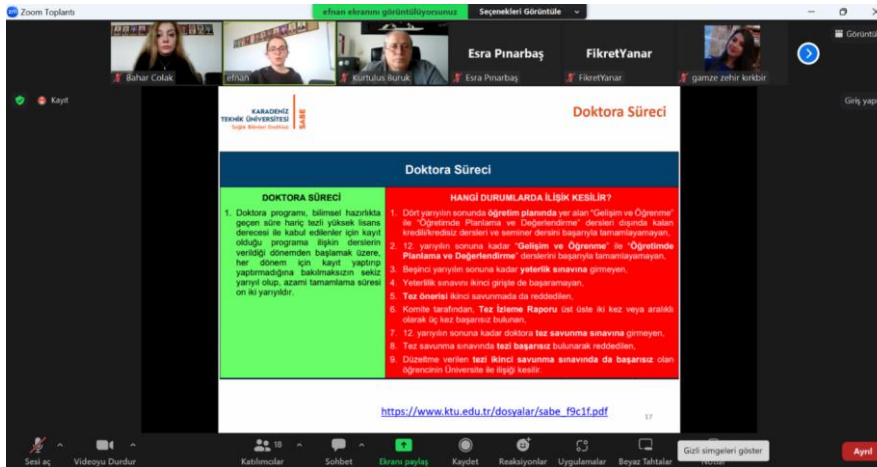
IV. Enstitü-Öğrenci Buluşması

Lisansüstü eğitimin en önemli paydaşı olan lisansüstü öğrencilerle daha yakın bir iletişim kurarak ve sürecin yönetiminde görüş ve önerilerini almak üzere yüksek lisans öğrencileri ile IV. Enstitü-Öğrenci Buluşması gerçekleştirilmiştir. 18.03.2024 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen buluşmada yüksek lisans öğrencileri ile bir araya gelindi. IV. Enstitü-Öğrenci Buluşması kapsamında; Enstitü ve Enstitü işleyişi, Enstitü iletişim kanalları, Lisansüstü Akademik Takvim, yüksek lisans eğitim süreçlerinin yürütülmesinde Enstitü web sayfasının yeri ve mezuniyet için yapılması gerekenlerin kolayca takip edilebilmesi için hazırlanarak Enstitü web sayfasından paylaşılan "Tezli Yüksek Lisans Süreci", hakkında bilgi verildi. Buluşmaya 14 yüksek lisans öğrencisi katıldı. Öğrencilerin görüş ve önerileri alınmıştır.

IV. Enstitü-Öğrenci Buluşması

Lisansüstü eğitimin en önemli paydaşı olan lisansüstü öğrencilerle daha yakın bir iletişim kurarak ve sürecin yönetiminde görüş ve önerilerini almak üzere doktora öğrencileri ile IV. Enstitü-Öğrenci Buluşması gerçekleştirildi. 18.03.2024 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen buluşmada doktora öğrencileri ile bir araya gelindi. IV. Enstitü-Öğrenci Buluşması kapsamında; Enstitü ve Enstitü işleyişi, Enstitü iletişim kanalları, Lisansüstü Akademik Takvim, eğitim süreçlerinin yürütülmesinde Enstitü web sayfasının yeri ve mezuniyet için yapılması gerekenlerin kolayca takip edilebilmesi için hazırlanarak Enstitü web sayfasından paylaşılan "Doktora Süreci", "Bütünleşik Doktora süreci" hakkında bilgi verildi. Buluşmaya 19 doktora öğrencisi katıldı. Öğrencilerin görüş ve önerileri alınmıştır.

Anabilim Dalı Öğretim Üyeleri ile Buluşma

Anabilim Dalı öğretim üyeleri ile bilgilendirme ve görüş paylaşımı amacı ile toplantılar gerçekleştirildi. Katkı sunan tüm öğretim üyelerimize teşekkür ederiz.

Düzenlenen Bilimsel Etkinlikler

- ❖ Enstitümüz tarafından 2024 yılında bilimsel etkinlikler düzenlendi. Etkinliklerin düzenlemesine katkı sağlayan öğretim elemanları, konuşmacı ve katılım sağlayan öğrencilerimize teşekkür ederiz.

**ERASMUS DEĞİŞİM PROGRAMLARI
TANITIM TOPLANTISI**
(Lisans ve Lisansüstü Öğrencilere Yönelik)

Katılımcılar
- Öğr. Gör. Şener KARAOSMANOĞLU
- Proje Danışmanı Betül Kübra YAPALAK

**Tarih: 20 Mart 2024
Saat: 14.00
Yer: Amfi 3**

KTÜ Tıp Fakültesi Amfi 3

14:00

27
Kasım Bilgilendirme Etkinliği

BİLGİLENDİRME ETKİNLİĞİ
**Sağlık Bilimlerinde
Patent Yetkinliklerinin
Arttırılması Eğitimi**

Eğitmen
Öğr. Gör. Hülya SABİR
Patent Uzmanı
KTÜ Teknoloji Transferi Uygulama
ve Araştırma Merkezi

27 | **10.00-12.00**
KASIM | **KTÜ Teknoloji Transferi Uygulama**
2024 | **ve Araştırma Merkezi**
Seminer Salonu

Tek. Tran. Uyg. ve Arş. Merk.

10:00

13
Aralık Anayasa Mahkemesi Kararlarında Sağlık Hakkı ve Malpraktis Hukuku

**Anayasa Mahkemesi Kararlarında
Sağlık Hakkı ve Malpraktis Hukuku
Paneli**

Prof. Dr. Yusuf Şevki Hakıyemez
Anayasa Mahkemesi Üyesi

Prof. Dr. Tevrik Öztü
Göğüs Hastalıkları Uzmanı

Prof. Dr. M. Hakan Hakeri
Ceza - Sağlık Hukukçusu

Prof. Dr. Sedat Boslan
HAKSAY Başkanca
Panel Moderatörü

**13 Aralık 2024
14:00-16:30**
Prof. Dr. Osman Turan Kongre Merkezi
KTÜ Kanuni Kampüsü

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
TRABZON BAROSU
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Birim Danışma Kurulu Toplantısı

Enstitümüz Birim Danışma Kurulu'nun 3. toplantısı 26 Aralık 2024 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirildi. Toplantıda 2023 ve 2024 yılı içinde gerçekleştirilen faaliyetler paylaşıldı ve eğitimin kalitesinin arttırılmasına yönelik Kurul üyelerinin görüş ve önerileri alındı.

Enstitü bünyesinde yürütülen eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik değerli önerilerde bulunan Birim Danışma Kurulu Üyelerimize teşekkür ederiz.

DANIŞMA KURULUMUZ	
Prof. Dr. Sedat BOSTAN	Enstitü Müdürü (Başkan)
Doç. Dr. Selim DEMİR	Enstitü Müdür Yrd.
Doç. Dr. Aysel ÖZSABAN	Enstitü Müdür Yrd.
Prof. Dr. Feyza ARICIOĞLU	Yükseköğretim Kalite Kurulu Üyesi Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müd. Sağlıkta Lisansüstü Eğitim Kalite Derneği (SALKAD) Baş. İstanbul Sağlık Endüstrisi Kümelenmesi (ISEK) kurucu Koordinatörü
Prof. Dr. Cengizhan ÖZTÜRK	
Prof. Dr. Feride Sena SEZEN	KTÜ Eczacılık Fakültesi Farmakoloji Abd İlaç ve Farmasötik Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü
Prof. Dr. Ersan KALAY	KTÜ Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji Abd
Prof. Dr. Ayla GÜRSOY	Antalya Bilim Üniversitesi SBF Hemşirelik Bölümü Başkanı
Doç. Dr. Sema MISIR	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Ecz. Fak. Biyokimya Abd
Dr. Serdar AYDIN	Georgia State University, Institute of Health Administration, Atlanta, USA
Dr. Volkan ERGİN	Capsida Biotherapeutics, CA, USA

İyileştirme Faaliyetlerimiz

- ❖ Üniversitemiz ve Enstitümüz uluslararasılaşma faaliyetleri kapsamında "Yükseköğretim Kurumları Dışında Çalışan Doktora Derecesine Sahip Türk veya Yabancı Uyruklu Nitelikli Araştırmacıların Kısmi Zamanlı Görevlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar (2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun Ek 46'ncı maddesi)" çerçevesinde ders açılabilmesi için gerekli girişimlerde bulunuldu.
- ❖ İç ve dış paydaşlardan Enstitünün Bize Yazın Modülü, Dilek ve Şikayet Kutusu ve E-Posta Adresi üzerinden alınan geri dönüşler dikkate alınarak Sıkça Sorulan Sorular güncellenerek ve Enstitü web sayfasından paylaşıldı.
- ❖ Tübitak 2244- Sanayi Doktora Programı kapsamında bir doktora öğrencisinin kabulü gerçekleştirildi.
- ❖ Enstitü'nün kalite güvence sistemini oluşturmaya yönelik olarak özverili çalışmalarından dolayı komisyonlarda görev alan öğretim elemanları ve öğrencilerimize teşekkür ederiz.

Enstitümüz Birim Kalite Komisyonu 21. Toplantısı

Enstitümüz 21 Nolu Birim Kalite Komisyonu Toplantısı 19.11.2024 tarihinde Enstitü Toplantı Salonunda gerçekleşti.

Enstitümüz Öğrenci Kalite Komisyonu 4. Toplantısı

Enstitümüz Öğrenci Kalite Komisyonu 4. Toplantısını 19 Kasım 2024 tarihinde Enstitü toplantı salonunda gerçekleştirdi.

20 Kasım 2024

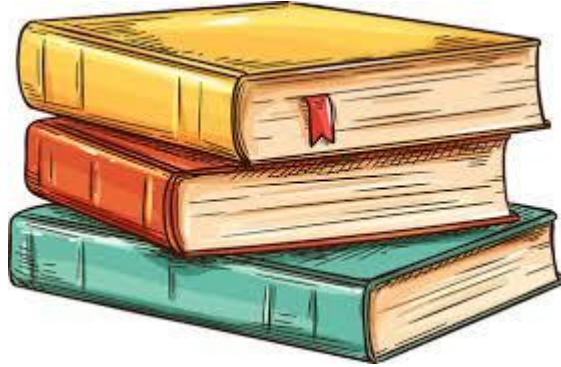
Enstitümüz Eğitim Komisyonu 16. Toplantısı

Enstitümüz 16. Eğitim Komisyonu Toplantısı 25.09.2024 tarihinde Enstitü Toplantı Salonunda yeni seçilen komisyon üyeleriyle gerçekleşti.

25 Eylül 2024

Toplumsal Katkı Faaliyetlerimiz

Ehrlich Solid Tümör Modelinde Bornil Asetatın Antikanser Etkisinin Araştırılması (Doktora Tezi)

Nihal Türkmen ALEMDAR¹, Yüksel ALİYAZICIOĞLU^{1,2}

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı

Kanser, kontrolsüz hücre büyümesi, lokal doku istilası ve tümör hücre yayılımı ile karakterize bozulmuş bir süreçtir (1, 2). Deneysel tümörler, modelleme amacıyla büyük öneme sahiptir ve bu alanda Ehrlich assit karsinomu (EAC) yaygın olarak kullanılmaktadır. Tümör mikroçevresi, tedavi yanıtını ve klinik sonucu önemli ölçüde etkiler (3, 4). Tümör mikroçevresinde damar oluşumunu uyaran vasküler endotelyal büyüme faktörü (VEGF), hücre dışı sıvı ortamın (ECM) oluşumu ve salınımını uyaran matriks metalloproteinazlar (MMP) ve mikroçevrede yangıyı uyaran nükleer faktör kappa B (NF-κB) tümör oluşumuna neden olmaktadır (2, 5). Yeni biyoterapötiklerin keşfi ve mevcut kemoterapötiklerin etkinliklerinin artırılması hedefli çalışmalarda ilgili tümör oluşumunu uyaran proteinlerin sentezini önleyen ve otofaji, apoptoz, nükleer faktör eritroid ilişkili faktör 2 (Nrf2) gibi tümör hücre yayılımını ve çoğalmasını engelleyen proteinlerin aktifleşmesi hedeflenmektedir (5, 6). Son yıllarda, kötü huylu tümör gelişimini kontrol altına almak, çevre dokulara ve uzaktaki sağlıklı organlara fiziksel hasarı azaltmak amaçlı tümör hedefli, doğrudan ilaç tedavisine yönelmiştir (7). Helichrysum armenium, tıbbi ve aromatik bitkiler bakımından zengin olan ülkemizin endemik türleri arasında yer almaktadır (8). Bitkinin çiçek ve yaprak kısımlarından elde edilen, terpenler sınıfında yer bornil asetat (BA), yangıyı ve oksidatif stresi önleyen özellikleriyle bilinmektedir (9, 10). Bu çalışma Ehrlich assit hücreleri ile oluşturulan katı tümör modelinde BA'nın tümör gelişimi üzerine etki mekanizmasını ortaya koymayı amaçlamıştır.

Çalışma neticesinde BA'nın tümör hedefli deri altı uygulandığı deney gruplarının, eş değer karın içi uygulandığı deney gruplarına nazaran tümör boyutunun küçültülmesinde başarılı olduğu ortaya kondu. Ayrıca BA'nın tümör doku üzerinde hücre ölümü yolaklarını uyarıcı etkisi, oksidatif hasarı onarıcı etkisi, yeni damar oluşumunu ve yangıyı baskılayıcı etkisi in vivo olarak ilk kez gösterildi. Bu çalışmadan hareketle BA, tümör hedefli terapötik araştırmaların yeni hedefini oluşturabilir.

Kaynaklar

1. Zhou Y, Xia J, Xu S, She T, Zhang Y, Sun Y, Wen M, Jiang T, Xiong Y, Lei J (2023). Experimental mouse models for translational human cancer research. *Front Immunol* 14(1): 1095388.
2. Arneith B (2019). Tumor microenvironment. *Medicina (Kaunas)* 56(1): 15.
3. Ozaslan M, Karagoz ID, Kiliç IH, Guldur ME (2011). Ehrlich ascites carcinoma. *Afr J Biotechnol* 10(13): 2375- 2378.
4. Loewenthal H, Jahn G (1932). Übertragung-Suetsuche Mit Carcinomatöser Mause-Asciteslussigkeit Und hr Verhalten Gegen Physikalische Und Chemische Einwirkungen. *Z Krebsforsch* 37: 439- 447.
5. Salem MM, Donia T, Abu-Khudir R, Ramadan H, Ali EMM, Mohammed TM (2019). Propolis potentiates methotrexate anticancer mechanism and reduces its toxic effects. *Nutr Cancer* 72(3): 460-480.
6. Ilghami R, Bazzegari A, Mashayekhi MR, Letourneur D, Crepin M, Pavon-Djavid G (2020). The conundrum of dietary antioxidants in cancer chemotherapy. *Nutr Rev* 78(1): 65-76.
7. Sequeira JAD, Santos AC, Serra J, Estevens C, Seiça R, Veiga F, Ribeiro AJ, Joana A (2019). Subcutaneous delivery of biotherapeutics: challenges at the injection site. *Expert Opin Drug Deliv* 16(2): 143-151.
8. Garneau FX, Collin G, Gagnon H, Pichette A (2012). Chemical composition of the hydrosol and the essential oil of three different species of the pinaceae family: *Picea glauca*(Moench) Voss., *Picea mariana*(Mill.) B.S.P. and *Abies balsamea*(L.) Mill. *J. Essent Oil-Bear Plants* 15(2): 227-231.
9. Matsubara E, Fukagawa M, Okamoto T, Ohnuki K, Shimizu K, Kondo R (2011). (-)-Bornyl acetate induces autonomic relaxation and reduces arousal level after visual display terminal work without any influences of task performance in lowdose condition. *Biomed Res* 32(2): 151-157.
10. Tung YT, Chua MT, Wang SY, Chang ST (2008). Anti-inflammation activities of essential oil and its constituents from indigenous cinnamon (*Cinnamomum osmophloeum*) twigs. *Bioresour Technol* 99(9): 3908-3913.

YÖK Tez Numarası “875147” olan bu tez çalışmasının tam metnine Ulusal Tez Merkezi üzerinden (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>) ulaşılabilmektedir.

D/2

Antidepresanlar ve Uterus Kasılması: Sertralin ve Essitalopramın Sıçan Myometriyumuna Etkileri Üzerine *In Vitro* Bir Araştırma (Doktora Tezi)

Samet ÖKSÜZ¹, Ahmet AYAR^{1,2}

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Fizyoloji Anabilim Dalı

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü Fizyoloji Anabilim Dalı

Depresyon, bunaltılı, çökkün duygu durumuyla birlikte konuşma, devinim ve fizyolojik işlevlerde yavaşlama, durgunlaşma, günlük etkinliklerden keyif alamama, konsantrasyon güçlüğü, uyku ve iştah problemleri, ölüm-intihar düşünceleri ve bunların yanı sıra değersizlik, küçüklük, güçsüzlük, isteksizlik, karamsarlık duygu ve düşünceleri ile giden bir sendromdur. Depresif bozukluk kadınlarda daha sık görülmektedir ve gebelik, doğum ve sonrası döneme denk gelen doğurganlık döneminde daha sık görülür (1). Hamilelik sırasında depresyonun tedavisine yönelik ilaç kullanmak hem annenin hem de bebeğin sağlığı için önem arz etmektedir. Gebelik sürecinde antidepresan kullanımının ‘düşük riski’nde artış, erken doğum, yenidoğanda nöbet, kalpte yapısal bozukluklar, yenidoğan adaptasyon sendromu ve bebekte solunumsal sıkıntı ile ilişkili olabileceği bulunmuştur (2). Depresif bozukluğu olan gebe kadınların depresif bozukluğuna yönelik tedavi almamasının da annenin özbakımında azalma, beslenme bozuklukları, gebelik izlemlerinin düzenli yapılamaması, sigara alkol ve madde kullanımı ve öz kıyım riski gibi riskleri vardır (3). Ancak, bu ilaç tedavileri sonrası gelişen gebelik komplikasyonlarının mekanizması, özellikle rahim kası kasılabilirliği üzerine etkisi bilinmemektedir. Dolayısı ile yaygın kullanılan antidepresanların rahim kası kasılması üzerine etkileri hakkında bilgiye ihtiyaç vardır. Bu bağlamda mevcut tez çalışmasında sertralin ve essitalopramın gebe ve gebe olmayan sıçan rahim kas dokularında kasılma üzerine etkileri incelendi.

Yapılan çalışmada klinik kullanımın üzerinde verilen dozlarda sertralin ve essitalopramın myometriumu gevşettiği bulunmuştur. İnsan rahminin özgün doğası, laboratuvar ortamının insan bedeninde olan ortamı karşılayamaması gibi sebepler olmakla birlikte araştırmamızda sertralin ve essitalopramın klinikte kullanılan dozlarda rahim kaslarında anlamlı bir gevşeme yapmadığı bulunmuştur.

İleri çalışmalarda insan myometriyumunun farklı doğası gereği ve organ banyosunun gerçek fizyolojik şartları karşılamadaki yetersizliği göz önüne alındığında insan myometriumu üzerinde bulgular tekrar test edilebilir. Depresif bozulğun kendi doğası gereği rahim kasılmasına etkileri test edilebilir.

Kaynaklar

1. Stewart D (2005). Depression during pregnancy. Can Fam Physician 51(8): 1061-1067.
2. Fitton CA, Steiner MFC, Aucott L, Pell JP, Mackay DF, Fleming M, McLay JS (2020). In utero exposure to antidepressant medication and neonatal and child outcomes: A systematic review. Acta Psychiatr Scand 2020; 141(1) :21-33.
3. Larsen ER, Damkier P, Pedersen LH, Fenger-Gron J, Mikkelsen RL, Nielsen RE, Linde VJ, Knudsen HED, Skaarup L, Videbech P (2015). Use of psychotropic drugs during pregnancy and breast-feeding. Acta Psychiatr Scand Suppl (445): 1-28.

YÖK Tez Numarası “875956” olan bu tez çalışmasının tam metnine Ulusal Tez Merkezi üzerinden (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>) ulaşılabilir.

D/3

Scorzonera hieraciifolia ve *Scorzonera longiana* Türleri Üzerinde Farmakognozik Çalışmalar (Doktora Tezi)

Büşra KORKMAZ¹, Gülin RENDA^{1,2}¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Farmasötik Bilimler Anabilim Dalı²Karadeniz Teknik Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Eczacılık Meslek Bilimleri Bölümü
Farmakognozi Anabilim Dalı

Bitkilerle tedavinin insanlık tarihi kadar eski olduğu bilinmektedir. Bitkilerden biyoaktif bileşiklerin izolasyonu ve karakterizasyonu 19. yüzyılda başlamış günümüzde daha modern kombine tekniklerin geliştirilmesi sayesinde daha az numuneyle karakterizasyonların yapılabilmesi mümkün olmuştur. Bitkilerden elde edilen özütler ve izole edilen saf bileşikler çok geniş spektrumda etkinlik gösterebilmektedir. Bu bileşiklerin bazıları günümüzde kullanılmakta olan ilaçların etken madde öncülleri olup, dünyadaki yaklaşık 350.000 türden oluşan bitki çeşitliliği düşünüldüğünde, farmakognozik çalışmaların ilaç hammaddelerinin keşfi açısından önemi ortaya çıkmaktadır (1,2).

Bu çalışmada halk arasında çeşitli amaçlarla tedavi edici olarak kullanılan ve sebze olarak tüketilen iki endemik *Scorzonera* (tekesakalı) türünden biyolojik olarak aktif maddelerin saflaştırılması amaçlanmıştır. Türkiye’de yetişen *Scorzonera longiana* ve *Scorzonera hieraciifolia* türlerinin toprak altı kısımları yetiştikleri bölgeden toplanarak tür tayinleri yapılmış, özütleri elde edilmiş, çeşitli kromatografik analiz yöntemleri kullanılarak bileşimlerinde bulunan başlıca kimyasal maddeler saf olarak elde edilmiştir.

Dokuz tanesi yeni olmak üzere 23 bileşiğin kimyasal yapıları yapı aydınlatma analiz yöntemleri yardımıyla belirlenmiş ve antimikrobiyal aktiviteleri araştırılmıştır. Bileşiklerin özellikle *Mycobacterium smegmatis*’e karşı aktivite gösterdikleri tespit edilmiştir (3,4).

Tez çalışması sonucunda ülkemiz doğal bitki örtüsünde yetişmekte olan endemik iki bitki türünden yola çıkılarak bilim dünyasına kazandırılan bu bileşiklerin ilaç adayı moleküller olabilme potansiyellerinin araştırılabilmesi için ileri analiz çalışmaları yapılması önem taşımaktadır.

Kaynaklar

1. Cseke LJ, Kirakosyan A, Kaufman PB, Warber S, Duke JA, Briemann HL (2016). Natural products from plants. 2nd ed. CRC press, Boca Raton: 265-270.
2. Çoşkunçelebi K, Makbul S, Gultepe M, Okur S, Güzel ME (2015). A conspectus of *Scorzonera* s.l. in Turkey. Turk J Bot 39(1): 76-87.
3. Korkmaz B, Renda G, Erik İ, Bozdağ G, Çoşkunçelebi K, Yaylı N (2023). Two new dihydroisocoumarins and terpenoids from *Scorzonera longiana* Sumbul an endemic species to Turkey and their antimicrobial activity. Nat Prod Res 37(7): 1185-1198.
4. Korkmaz B, Renda G, Bozdağ G, Çoşkunçelebi K, Bozdeveci A, Uzuner U, Yaylı N (2023). Dihydroisocoumarins and phenylglycosides from *Scorzonera longiana*, their antimicrobial activities and molecular docking studies. Chem Biodivers 20(4): e202201052.

YÖK Tez Numarası “865411” olan bu tez çalışmasının tam metnine Ulusal Tez Merkezi üzerinden (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>) ulaşılabilir.

D/4

Derin Öğrenme Yaklaşımı ile Protein Repezantasyonunu Temel Alan Yeni Bir Varyant Etki Tahmin Modeli (Doktora Tezi)

Gülbahar Merve ŞILBIR¹, Burçin KURT^{1,2}

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Biyoistatistik ve Tıp Bilişimi Anabilim Dalı

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü Biyoistatistik ve Tıp Bilişimi Anabilim Dalı

Lösemi hastalarının tedavisi için özel olarak geliştirilen ilaçlar ve uygulama yöntemleri kanser tedavisinde önemli bir çığır açmıştır (1). Ancak geliştirilen bu ilaçların lösemi hastalarında istenen sonucu vermemesi kansere neden olabilecek genetik mekanizmaların daha fazla araştırılması gerektiğini ortaya koymuştur. Özellikle de insan vücudunda ilaçlara karşı oluşan bu direncin üstesinden gelinebilmesi için lösemiye neden olabilecek genetik değişikliklerin kapsamlı bir şekilde tespit edilebilmesine bağlıdır (2). Lösemi hastalığının yanı sıra kalp hastalığı, işitme bozukluğu ve iskelet sistemi bozuklukları gibi hastalıkların genetik faktörleri araştırıldığında ABL1 proteinin bu hastalıkların oluşmasında önemli bir rolü olduğu tespit edilmiştir (3, 4). İnsan vücudunda birçok hastalıkla ilişkisi tespit edilen ABL1 proteini üzerinde oluşan değişikliklerin hastalığa neden olup olmadığı günümüzde yapay zeka ile tespit edilebilmektedir (5). Bu tez çalışmasında, ABL1 proteini üzerinde oluşan değişimlerin derin öğrenme ve doğal dil işleme yöntemleri gibi yapay zeka yöntemleri ile tespit edilerek insan üzerinde hastalığa neden olup olmadığı araştırılmıştır.

Tez çalışması kapsamında yapay zekaya dayalı geliştirilen tahmin modeli ile başta lösemi hastalığı olmak üzere kalp hastalığı, işitme bozukluğu ve iskelet sistemi bozuklukları gibi hastalıkların tahmin edilebilmesi sağlanmıştır. Geliştirilen bu tahmin modeli ile hekimlere, ABL1 proteini üzerindeki değişimlerin hastalıkla ilişkili olup olmadığına dair yapay zeka destekli yardımcı bir karar destek sistemi sunulmuştur. Böylece lösemi, kalp hastalığı, işitme bozukluğu ve iskelet sistemi bozuklukları ile gelen hastalara ilişkin tanı ve teşhis işlemlerinde hekime ikinci bir görüş sunarak yardımcı bir karar destek sistemi çalışma sonucunda önerilmektedir.

Kaynaklar

1. Cavelier L, Ameer A, Häggqvist S, Höijer I, Cahill N, Olsson-Strömberg U, Hermanson M (2015). Clonal distribution of BCR-ABL1 mutations and splice isoforms by single-molecule long-read RNA sequencing. *BMC Cancer* 15: 1-12.
2. Altıntaş N, Aşçı M, Sarıca Ö, Miskioğlu M, Kızıldağ S (2021). Kronik miyeloid lösemili hastalarda sitogenetik analiz ve RT-PCR tekniği ile Philadelphia kromozomu ve BCR-ABL füzyon geninin saptanması. *Sağlık Bilimlerinde İleri Araştırmalar Dergisi* 4(2): 1-6.
3. Wang X, Chang WL, Chen CA, Rosenfeld JA, Al Shamsi A, Al-Gazali L, McGuire M, Mew NA, Arnold GL, Qu C, Ding Y, Muzny DM, Gibbs RA, Eng CM, Walkiewicz M, Xia F, Plon SE, Lupski JR, Schaaf CP, Yang Y (2017). Germline mutations in ABL1 cause an autosomal dominant syndrome characterized by congenital heart defects and skeletal malformations. *Nature Genetics* 49: 613-617.
4. Chen C, Crutcher E, Gill H, Nelson TN, Robak LA, Jongmans MCJ, Pfundt R, Prasad C, Berard RA, Fannemel M, Frengen E, Misceo D, Ramsey K, Yang Y, Schaaf P, Wang X (2020). The expanding clinical phenotype of germline ABL1 - associated congenital heart defects and skeletal malformations syndrome. *Human Mutation* 41: 1738-1744.
5. Liu L, Sanderford MD, Patel R, Chandrashekar P, Gibson G, Kumar S (2019). Biological relevance of computationally predicted pathogenicity of noncoding variants. *Nature Communications* 10(1): 330.

YÖK Tez Numarası "865191" olan bu tez çalışmasının tam metnine Ulusal Tez Merkezi üzerinden (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>) ulaşılabilmektedir.

D/5

Karbonik Anhidraz II'nin Homosistein ve Metilglioksal ile Modifikasyonunun Enzim Aktivitesi ve Antijenik Özelliklerine Etkisinin İncelenmesi

(Doktora Tezi)

Neslihan SAĞLAM¹, Ahmet ALVER^{1,2}

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı

Bu tez çalışmasında araştırılan karbonik anhidraz II (CAII) enzimi yaygın doku dağılımına sahip ve alyuvarlarda oldukça fazla bulunan bir enzimdir. Bu enziminin temel rolü, bikarbonat ve proton iyonları oluşturmak için karbondioksitin hidrasyonunu geri dönüşümlü olarak katalizlemesidir. Bu özelliği sebebiyle CA'lar CO₂ nin taşınması, pH düzenlenmesi, elektrolit ve sıvı salgılanması, biyosentetik reaksiyonlar, kemik dokusunun yıkılması, vücutta kalsiyum tuzlarının birikmesi, tümör oluşumu gibi birçok fizyolojik veya patolojik süreçte rol alırlar (1). Vücutta bulunan bazı kimyasal bileşiklerin sentezlenmiş proteinlere katılması ile proteinlerin yapı ve fonksiyonlarının değiştiği bilinmektedir. Aslında bu katılma reaksiyonları normal fizyolojinin sürdürülmesi için gereklidirler, ancak aşırı üretildiklerinde nörolojik hastalıklar (Alzheimer hastalığı gibi) ve diyabet gibi patolojik durumlara yol açabilirler (2).

Bu çalışmada hiperglisemi ve tip 2 diyabet hastalığında vücutta miktarı artan metilglioksalın CA enzimin yapısına sonradan katılmasına bağlı olarak enzimin aktivitesi ve antijenik özellikleri üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Sonuç olarak uzun dönem hiperglisemiyle ilişkili olarak enzimin aktivitesinin azaldığı ve antikor oluşumunun arttığı belirlendi. Tez kapsamında, araştırılan bir diğer molekül olan homosistein ise vücuda diyetle alınan metiyonin amino asitinden sentezlenir. Daha sonra sistein ve tekrar metiyonine dönüştürülerek ortamdan uzaklaştırılır. Bu döngünün düzenlenmesinde aracı olan çeşitli enzim ve vitaminlerin (B₆, B₁₂) eksikliğine bağlı olarak homosistein ortamda birikir. Bu molekül fizyolojik değerini aştığında ise damar sertliği gibi kalp hastalıkları ve Alzheimer gibi nörolojik hastalıklara neden olur (3,4). Homosisteinin CAII enziminin yapısına sonradan katılmasına bağlı olarak enzim aktivitesinde azalma belirlenirken, antikor oluşumunda etkisi bulunmamıştır.

Kaynaklar

1. Aspatwar A, Supuran, CT, Waheed A, Sly WS, Parkkila S (2023). Mitochondrial carbonic anhydrase VA and VB: properties and roles in health and disease. *The Journal of Physiology* 601(2): 257-274.
2. Sharma C, Hamza A, Boyle E, Donu D, Cen Y(2024). Post-translational modifications and diabetes. *Biomolecules* 14(3): 310.
3. Jakubowski H (2019). Homocysteine modification in protein structure/function and human disease. *Physiological Reviews* 99(1): 555-604.
4. Loubane G, Robert G, Firdaus SB, Venne P, Comeau C, Boudreault PL, Komba JE, Wagner JR, Naylor S, Klarskov K (2023). Conundrum of dehydroascorbic acid and homocysteine thiolactone reaction products: Structural characterization and effect on peptide and protein N-homocysteinylation. *Free Radical Biology & Medicine* 206: 111-124.

YÖK Tez Numarası "893169" olan bu tez çalışmasının tam metnine Ulusal Tez Merkezi üzerinden (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>) ulaşılabilmektedir.

D/6

Nullipar Gebelere Verilen Çözüm Odaklı Yaklaşım Eğitiminin Doğumu Travmatik Algılama, Vajinal Doğum Özyeterliliği ve Doğum Şekli Tercihine Etkisi (Doktora Tezi)

Tuğba Yazıcı TOPÇU¹, Songül AKTAŞ^{1,2}¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı²Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Gebelik, doğum ve doğum sonrası dönem; kadın hayatının en önemli süreçleri arasında yer almaktadır. Birden çok rolü barındıran bu süreçlerde kadının psikososyal sağlık durumu gebeliğin seyri, doğum ve doğum sonrası dönem üzerinde etkili olabilmektedir (1, 2). Gebelikte psikososyal sağlık; kadının sosyodemografik özellikleri, geçmiş gebelik ve doğum öyküsü, gebeliğin planlanma durumu, gebelik haftası, aile içi süreçler, düşük öz saygı, algılanan sosyal destek, kadının eğitim düzeyi, psikiyatrik hastalık öyküsü gibi bir çok faktörden etkilenebilmektedir (3, 4). İlk gebeliğini yaşayan kadınların doğuma yönelik karşılanmamış bilgi gereksinimi, gebelikte artan stres ve bu stresle etkin başedememe, artan doğum korku düzeyi, olumsuz doğum deneyimi, olumsuz doğum hikayeleri duyma gibi nedenler kadınların doğumu travmatik algılamasına yol açabilmektedir (5, 6). Çözüm odaklı yaklaşım eğitimi gibi yöntemler gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemdeki kadınlarda motivasyonu artıran, ruh sağlığı yükselten yaklaşımlardandır. Çözüm odaklı yaklaşım eğitimi; bireyde “sorun” yerine “çözüm”e odaklanan, sorunun kendisi ile ilgilenmek yerine kişinin geçmişteki başarıları, hayatındaki iyi ve güçlü yönlerini öne çıkaran bir yaklaşım türüdür (7, 8). Yapılan sınırlı sayıda çalışmada, çözüm odaklı eğitiminin gebelerde doğum korkusunu azalttığı, psikososyal sağlığı yükselttiği ortaya koyulmuştur (7, 9, 10).

Bu çalışmada çözüm odaklı yaklaşım eğitiminin gebelerin travmatik doğum algısında düşüş ve vajinal doğum özyeterliliği düzeyinde artışa katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine çözüm odaklı yaklaşım eğitimi uygulanan gebelerde vajinal doğumu tercih etme oranı eğitim almayan gebelere oranla yüksek bulunmuş olup bu sonuç istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Gebe kadınların vajinal doğum özyeterliliğini artırarak, travmatik doğum deneyimlerini önleyerek, önlenemez olumsuz koşulları iyileştirerek (doğum ortamını iyileştirme, doğum öncesi bakımın niteliğini artırma, sağlık okuryazarlığı becerisini artırma gibi) doğum politikaları ve yasalarla toplumda vajinal doğuma eğilimin ve tercihin artmasına katkı sağlamak mümkündür.

Kaynaklar

- Mucuk Ö, Özkan H, Karakoç H (2016). Annelik rolü ve ebeveynlik davranışı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi 6(2):143-150.
- Koyuncu S, Yılmaz SD (2015). Son trimester nullipar gebelerde bazı sosyo-demografik ve obstetrik özelliklerin psikososyal sağlık düzeyine etkisi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi 31(2): 53-66.
- Körükçü Ö, Deliktaş A, Aydın R, Kabukcuoğlu K (2017). Gebelikte psikososyal sağlık durumu ile doğum korkusu arasındaki ilişkinin incelenmesi. Clinical and Experimental Health Sciences 7(4): 159-165.
- Erdemoğlu Ç, Karakayalı Ç, Özşahin Z (2018). Gebelikte psikososyal sağlık düzeyi ve ilişkili faktörler. The Journal of Turkish Family Physician 9(2): 34-46.
- Güleç D (2020). Hemşirelik öğrencilerinde doğum ve ebeveynliğe hazırlık dersinin doğum korkusu ve travmatik doğum algısına etkisi. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi 10(3): 423-428.
- Colley S, Kao CH, Gau M, Cheng SF (2018). Women’s perception of support and control during childbirth in the gambia, a quantitative study on dignified facility-based intrapartum care. BMC Pregnancy and Childbirth 18(1): 1-9.
- Demir C (2020). Prematüre bebek bakımı konusunda kaygı yaşayan annelerde çözüm odaklı yaklaşımın etkisi. Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas.
- Gündoğdu NA, Zincir H, Güler N (2016). Çözüm odaklı yaklaşım ve hemşirelikte kullanımı. Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi 3: 145-152.
- Kaya N, Güler H (2022). Online solution-focused psychoeducation as a new intervention for treating severe fear of childbirth: a randomized controlled trial in the pandemic period. Perspectives in Psychiatric Care 58(4): 2116-2126.
- Akgül Gündoğdu N, Zincir H, Güler N (2016). Çözüm odaklı yaklaşım ve hemşirelikte kullanımı. Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi 5(3): 145-152.

YÖK Tez Numarası “891812” olan bu tez çalışmasının tam metnine Ulusal Tez Merkezi üzerinden (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>) ulaşılabilmektedir.

D/7

Dijital Öyküler ve Yüz Yüze Uygulamalı Temel Yaşam Desteği Eğitimlerinin Öğretmen Adaylarının Bilgi ve Beceri Düzeylerine Etkisi (Doktora Tezi)

Uçar KÜÇÜK¹, Birsal Canan DEMİRBAĞ^{1,2}

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Hastane dışı kalp durması/kardiyak arrest; başta kalp hastalığı olmak üzere, travma, boğulma, aşırı dozda ilaç alımı gibi faktörlere bağlı kalbin çalışmadığı tıbbi bir durum olarak tanımlanmaktadır (1) Günümüzde teknolojik gelişmelerin ilerlemesine rağmen, kardiyak arrest nedeni ile dünyada her yıl milyonlarca insanın ani ölmesinin önüne geçilememektedir (1, 2). Kardiyak arresti erken tanıma ve müdahale etme hastanın/bireyin yaşam kalitesi için çok önemlidir. Bilinçli yapılan erken girişimler hastanın hayati tehlikesini ve kalıcı hasarını en aza indirir. Bu kapsamda topluma yönelik Temel Yaşam Desteği (TYD) uygulamalarına yönelik yeterli bilgi ve beceri sağlanırsa yüksek kardiyak acil ölüm oranlarını azaltmak mümkün olabilir (2). Teknolojik gelişmeler ülkelerin eğitimsel ve organizasyonel çalışmalarını pozitif doğrultuda etkiler. Ülkemizde özellikle sağlık ve eğitim alanında teknolojik gelişmeler istenilen düzeye henüz gelmemiştir. Seminerler ile bilgi aktarımının yanı sıra beceri uygulamalarının bu alanlarda yaygın olmasına rağmen doğal yaşantıda meydana gelebilecek sağlık girişimlerine yönelik TYD uygulamalarında eksikliklerin/yanlışlıkların olduğunu medya dahil birçok çalışmada da görülmektedir. Bu doğrultudan bakıldığında TYD uygulama alanlarında en azından belirlenmiş bazı öyküler doğrultusunda verilecek görsel eğitimlerin etkisinin daha da iyi olacağı ve uygulama basamaklarının hafızada daha iyi kalacağı düşünülmektedir (3, 4). Bu kapsamda, dijital öyküler ve yüz yüze uygulamalı temel yaşam desteği eğitimlerinin öğretmen adaylarının bilgi ve beceri düzeylerine etkisini çalışmanın amacı olarak planlanmıştır.

Çalışma sonucunda, deney grubunda temel yaşam desteği bilgi ve beceri kalıcılık testi puan ortalamaları, kontrol grubunun temel yaşam desteği kalıcılık test puanlarından yüksek bulunmuştur. Çalışma sonuçları, dijital öykülerin temel yaşam desteği bilgi ve becerilerinde kalıcılığı artırmada etkili bir yöntem olduğunu göstermektedir.

Kaynaklar

1. Karuthan SR, Binti Firdaus PJF, Angampun ADAG, Chai XJ, Sagan CD, Ramachandran M, Perumal S, Karuthan M, Maikam R, Chinna K (2019). Knowledge of and willingness to perform hands-only cardiopulmonary resuscitation among college students in Malaysia. *Medicine* 98(51):1-7.
2. Majid A, Jamali M, Ashrafi MM, Haq ZU, Irfan R, Rehan A, Memon MM, Kumar J, Singh PK, Luis SA, Ram P, Lasrado S, Imtiaz S, Menezes RG (2019). Knowledge and attitude towards cardiopulmonary resuscitation among doctors of a tertiary care hospital in Karachi. *Cureus*, 11:1-9.
3. Haliloğlu Tatlı Z (2016). Dijital Öyküleme. İşman A, Odabaşı HF, Akkoyunlu B (Ed) Eğitim Teknolojileri Okumaları, Salmat Basım Yayıncılık Ambalaj, Ankara, Sayfa:214-239.
4. Car LT, Soong A, Kyaw BM, Chua KL, Low-Beer N, Majeed A (2019). Health professions digital education on clinical practice guidelines: a systematic review by digital health education collaboration. *BMC Medicine* 17: 1-16.

YÖK Tez Numarası “868763” olan bu tez çalışmasının tam metnine Ulusal Tez Merkezi üzerinden (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>) ulaşılabilmektedir.

D/8 Yapay Zekâ Yaklaşımı ile Kümülatif Konsepsiyon Tahmin Modeli Geliştirilmesi

(Doktora Tezi)

Tuğba KURT¹, Burçin KURT^{1,2}

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Biyoistatistik ve Tıp Bilişimi Anabilim Dalı

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Temel Tıp Bilimleri Bölümü Biyoistatistik ve Tıp Bilişimi Anabilim Dalı

Son 30 yılda kadınlar, eğitim, sosyal ve ekonomik nedenlerle çocuk sahibi olmayı geciktirmektedir. İleri yaşta anne olma, prematüre doğum, düşük doğum ağırlığı, ölü doğum, kromozomal anomaliler ve doğum komplikasyonları riskini artırmaktadır (1). Dünya çapında milyonlarca birey ve çifti etkileyen kısırlık tedavisi, düşük ve orta gelirli ülkelerde yüksek maliyetler ve finansman eksikliği nedeniyle ulaşılmaz hale gelmektedir (2). Kısırlık tedavisi, hem kadın hem de erkek için tıbbi, psikolojik ve mali kaynakları tüketen bir süreçtir. Kadınlar, hormonal ilaçlar nedeniyle ruh hali değişiklikleri ve psikotik bozukluklar yaşayabilir (4). Doğurganlık tedavileri fiziksel ve duygusal açıdan zorlayıcı olup depresyon, stres ve kaygı gibi psikolojik faktörler gebelik şansını azaltabilir (3,5). Ayrıca tıbbi literatürde idiyopatik kısırlık denilen ve çiftlerin doğurganlık sorunlarına neden olan herhangi bir tıbbi sorun tespit edilemezken hamilelik elde edememesine yol açan bir tür kısırlık durumu söz konusudur. Bu durumdaki çiftler tıbbi testlerde normal sonuçlar gösterirken hamilelik elde edemezler ve yardımcı üreme tekniklerine yönlendirilebilirler (6). Bu doğrultuda, yapılan tez çalışmasında, doğurganlık açısından risk ve şans faktörleri olan çiftlerin erken tanınmasını sağlamak adına gebelik planlayan bir kadının henüz gebelik öncesi aşamadayken, yapay zeka aracılığıyla gebe kalma olasılığını “düşük”, “orta” ve “yüksek” olarak başarılı bir şekilde sınıflandırabilecek girişimsel olmayan, ucuz ve etkili bir tahmin modeli geliştirmek amaçlanmıştır.

Yapılan tez çalışması ile kendiliğinden gebe kalma şansı düşük olan ve kısırlık açısından risk faktörü taşıyan çiftlerin erken tanınması sağlanarak, hekimlere süreci planlamada yardımcı olabilecek bir karar destek sistemi geliştirilmiştir. Bununla birlikte, geliştirilen bu karar destek modeli gereksiz tedavi maliyetlerinden kaçınılmasına ve doğru tedavi yöntemlerinin belirlenmesine yardımcı olabilecektir. Böylece bireylerin sağlık uzmanları ile iş birliği yaparak daha bilinçli olmaları sağlanabilecektir. Gelecek dönemlerde farklı bölgelerden daha geniş katılımcı örneklemi ile çalışmanın genişletilmesi ve klinik uygulamalarda hekime ikinci bir görüş sunarak kullanılması önerilmektedir.

Kaynaklar

1. Bayrampour H, Heaman M, Duncan KA, Tough S (2012). Advanced maternal age and risk perception: A qualitative study. BMC Pregnancy and Childbirth 12: 1-13.
2. Njagi P, Groot W, Arsenijevic J, Dyer S, Mburu G, Kiarie J (2020). Economic costs of infertility care for patients in low-income and middle-income countries: A systematic review protocol. BMJ Open 10: 1-6.
3. Sharma S, Khinchi M, Sharma N AD and GM (2011). Female infertility - An overview. International Journal of Pharmaceutical Sciences and Research 2: 1-12.
4. Lez-Rodn'guez AG, Cobo JS, Soria V, Usall J, Garcia-Rizo C, Bioque M, Monreal JA, Labad J (2020). Women undergoing hormonal treatments for infertility: A systematic review on psychopathology and newly diagnosed mood and psychotic disorders. Frontiers in Psychiatry 11: 1-12.
5. Cwikel J, Gidron Y, Sheiner E (2004). Psychological interactions with infertility among women. European Journal of Obstetrics and Gynecology and Reproductive Biology 117: 126-131.
6. Szkodziak F, Krzyżanowski J, Szkodziak P (2020). Psychological aspects of infertility. A systematic review. Journal of International Medical Research 48(6): 300060520932403.

YÖK Tez Numarası “891875” olan bu tez çalışmasının tam metnine Ulusal Tez Merkezi üzerinden (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>) ulaşılabilmektedir.

YL/1

***Alchemilla pseudocartalinica* Juz. Bitkisi Üzerinde Fitokimyasal Araştırmalar ve Biyolojik Aktivite Çalışmaları**
(Yüksek Lisans Tezi)Çağla UZUNKAYA¹, Gülin RENDA^{1,2}¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Farmakognozi Anabilim Dalı²Karadeniz Teknik Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Eczacılık Meslek Bilimleri Bölümü Farmakognozi Anabilim Dalı

Günümüzde gerek kırsal kesimde gerekse şehirlerde hastalıkların tedavisinde faydalanılan doğal kaynakların önemli bir kısmını bitkiler oluşturmaktadır (1, 2). Pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış olan ve bu nedenle zengin etnobotanik bilgi birikimine sahip olan ülkemizin bitki çeşitliliğinin eczacılık bakımından araştırılması ve değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde yayılış gösteren cinslerden biri olan *Alchemilla* L. cinsi, Rosaceae familyası içerisinde sınıflandırılmakta ve bu cinsin dünyada 1000'den fazla (3), Türkiye'de ise 77 türü bulunmaktadır (4, 5). Türkiye florası incelendiğinde *Alchemilla* türlerinin çoğunluğunun Kuzey Anadolu Bölgesi'nde yoğun bir şekilde yayılış göstermekle birlikte, ülkenin tamamına dağılmış durumda olduğu görülmüştür (5, 6). *Alchemilla* türlerinin geniş yayılışlarına bağlı olarak bazı *Alchemilla* türleri halk arasında öksürükte, astımda, bronşitte ve yara iyi edici olarak kullanılmaktadır (7). Bugüne kadar *Alchemilla* türlerinde fenolik ve terpenik yapıda sekonder metabolitler olduğu tespit edilmiştir. Ülkemizde doğal olarak yetişen türlerden biri olan ve yapılan etnobotanik araştırmalarda Doğu Anadolu Bölgesi'nde ishale karşı, diüretik ve tonik olarak kullanıldığı kaydedilen *Alchemilla pseudocartalinica* Juz. türü üzerinde yapılmış bir izolasyon çalışmasına rastlanmamıştır. Tez çalışması kapsamında *A. pseudocartalinica*'nın çeşitli biyolojik aktivitelerinin araştırılması ve etkiden sorumlu bileşiğin tespit edilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Tez çalışması ile *A. pseudocartalinica*'nın toprak üstü kısımlarından ve köklerinden %80 metanol özütleri ve ham ekstraktlardan sıvı-sıvı ekstraksiyonu yöntemi ile n-hekzan, diklorometan, n-butanol ve su özütleri elde edilmiştir. Tüm özütlerin antioksidan aktiviteleri, asetilkolinesteraz, butirikolinesteraz, tirozinaz ve α -glukozidaz inhibitör etkinlikleri *in vitro* çalışmalarla araştırılmıştır.

Çalışma sonucunda bitkinin toprak üstü kısımlarından izole edilen bileşiklerin aktivitesinin özütlerle kıyasla daha düşük olarak bulunması, bitkinin içerisinde bulunan birçok bileşiğin aktivitede rolü olabileceğini düşündürmüştür. *Alchemilla* türleri üzerinde yapılan fitokimyasal ve biyolojik aktivite çalışmalarının artması, ülkemizde yetişen *Alchemilla* türlerine ait farmakope monografların hazırlanması için gerekli bilgi birikiminin eldesine, bunun yanı sıra *Alchemilla* türlerinin tıbbi bitki olarak ve ilaç hammaddesi eldesinde kullanılabilmesine imkân sağlayabilir.

Kaynaklar

1. Baytop T (1999). Türkiye'de bitkiler ile tedavi. Nobel, Ankara, Sayfa: 236-237.
2. Gürhan G, Ezer N (2004). Halk arasında hemoroit tedavisinde kullanılan bitkiler-I. Hacet Univ J Fac Pharm 24(1): 37-55.
3. Hayırlıoğlu SA, İnceer H (2009). Three new *Alchemilla* L. (Rosaceae) records from Turkey. Pak J Bot 41(5): 2093-2096.
4. Hayırlıoğlu SA, Beyazoğlu O (2002). Two new *Alchemilla* L. (Rosaceae) records for the flora of Turkey. Turk J Bot 26: 47-50.
5. Pawlowski B, Walters SM (1972). *Alchemilla* L. In: Davis PH, ed. Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 4. Edinburgh University Press, Edinburgh; Sayfa: 425-426.
6. Ayaz HS, İnceer H (2009). Three new *Alchemilla* L. (Rosaceae) records from Turkey. Pak J Bot 41: 2093-2096.
7. İlgün S, Baldemir A, Koşar M (2014). *Alchemilla* L. türlerinin kimyasal bileşikleri ve biyolojik aktiviteleri. Hacet Univ J Fac Pharm 34(1):17-30.

YÖK Tez Numarası “892419” olan bu tez çalışmasının tam metnine Ulusal Tez Merkezi üzerinden (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>) ulaşılabilmektedir.

YL/2

İzabella Üzüm (*Vitis labrusca*) Atıklarından Deneysel Tasarım Aracılığıyla Elde Edilen Ekstrelerin İçeriğinin ve Pankreatik Lipaz İnhibisyonunun İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi)

Malek AL FARAJ¹, Merve BADEM^{1,2}

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Eczacılıkta Biyokimya Anabilim Dalı

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Temel Eczacılık Bilimleri Bölümü Biyokimya Anabilim Dalı

Obezite; enerji alımı ve kullanımı arasındaki dengesizlikten kaynaklanan, insan sağlığını olumsuz etkileyen bir sağlık problemidir (1). Obezite tedavisinde kullanılan pankreatik lipaz inhibitörleri diyet ile birlikte alınan lipitlerin sindirimini ve emilimini baskılayan ve günümüzde geçerliğini koruyan tedavi yaklaşımlarından biridir (2). Gıdalarda bulunan ve biyolojik etkiden sorumlu olan aktif bileşiklerin sindirim sisteminde görev alan enzimleri inhibe etme, termojenezi artırma, adiposit farklılığı önleme, lipit metabolizmasını artırma, iştahı azaltma gibi çeşitli mekanizmalar aracılığıyla kilo kontrolünde etkili olduğu bildirilmektedir (3-6). Bitkisel kaynaklı doğal ürünlerin içeriğinde bulunan polifenolik bileşenlerin yağ metabolizması ile ilgili enzimleri (pankreatik lipaz, lipoprotein lipaz, ve gliserofosfat dehidrogenaz) inhibe ettiği çeşitli çalışmalarda belirtilmektedir (3). Gıda endüstrisinde açığa çıkan atıkların değerlendirilme maliyetinin düşük olması, atıklardan elde edilen ürünlerin sağlık açısından olumlu etkilerinin olması ve toksisitesinin az olması sebebiyle gıda atık ürünleri araştırmacıların dikkatini çekmektedir. Bununla birlikte atıklardan elde edilecek ürünlerin gıda, boya, ilaç ve kozmetik endüstrisi gibi farklı alanlarda sentetik bileşenlerin yerine kullanılabilir doğal kaynaklı ajanlar olabileceği düşünülmektedir (7, 8). Üzümün işlenmesi sonucu oluşan yan ürünlerden olan üzüm posasının zengin içeriği ile büyük bir uygulanabilir ticarete sahip olması fikri ile yola çıktığımız bu çalışmada Karadeniz Bölgesi için endemik bir değer olan İzabella üzümünden elde edilen posadan deneysel tasarımla hazırlanan ekstrelerin içeriğinin ve pankreatik lipaz inhibitör etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Tüm veriler göz önüne alındığında yüksek miktarda fenolik madde ve antosiyanin içeren ekstreler optimum ekstre olarak belirlenmiştir. Çalışmada üzüm posasından elde edilen ekstrelerin lipaz inhibitör etkili olduklarının tespit edilmesi ile birlikte, optimum ekstrenin lipaz inhibitör etkisinin Orlistat'a yakın olduğu bulunmuştur. Optimum ekstrelerin antioksidan kapasitesinin belirlenmesine yönelik CUPRAC, FRAP ve DPPH radikali süpürücü aktivite çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Üzümün işlenmesi sonucu oluşan bu atıkların doğal antioksidan kaynağı olarak genel sağlığı iyileştirmeye ve oksidasyonla ilişkili hastalıkların önlenmesine yönelik gıda ve sağlık ürünlerinin geliştirilmesine katkıda bulunabileceği; obezite tedavisinde yeni lipaz inhibitör etkili farmakofor arayışında kullanılabilir potansiyel bir kaynak olabileceği düşünülmektedir.

Kaynaklar

1. Kayar H, Utku S (2013). Çağımızın hastalığı obezite ve tedavisi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 6: 2.
2. Kurt K (2019). Birinci basamakta obezite yönetimi. Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi 11(2): 55-60.
3. Ercan P, Nehir S (2014). Obeziteyi önleyen gıda bileşenleri. Akademik Gıda 12(1): 69-77.
4. Birari B, Bhutani K (2007). Pancreatic lipase inhibitors from natural sources: unexplored potential. Drug Discovery Today 12(19-20): 879-889.
5. Wang H, Du Y, Song H (2010). A-glucosidase and α -amylase inhibitory activities of guava leaves. Food Chemistry 123(1): 6-13.
6. Kazemipoor M, Radzi M, Cordell A, Yaze I (2012). Safety, efficacy and metabolism of traditional medicinal plants in the management of obesity: A review. International Journal of Chemical Engineering and Applications 3(4): 288-292.
7. Bridle B, Timberlake F (1996). Anthocyanins as natural food colours-selected aspects. Food Chemistry 58: 103-109.
8. Fan G, Han Y, Gu Z, Chen D (2008). Optimizing conditions for anthocyanins extraction from purple sweet potato using response surface methodology (RSM). Swiss Society of Food Science and Technology 41: 155-160.

YÖK Tez Numarası "899003" olan bu tez çalışmasının tam metnine Ulusal Tez Merkezi üzerinden (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>) ulaşılabilmektedir.

YL/3

Kalp Yetmezliği Olan 65 Yaş ve Üzeri Bireylerin Kırılgnlık Düzeyi ve Düşme Riski Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi (Yüksek Lisans Tezi)

Özlem ELVAN¹, Seçil GÜLHAN GÜNER^{1,2}

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Kalp yetmezliği, ilerleyici semptomların eşlik ettiği, ciddi öz bakım, acil yardım ve tekrarlı hastane yatışları gerektiren, yaşam kalitesi ve süresinin azalmasıyla sonuçlanan çok boyutlu kronik bir hastalıktır (1). Artan yaşla birlikte meydana gelen fizyolojik değişimlerle birlikte, kalp yetmezliğinin neden olduğu semptomlar yaşlı bireylerde geriatrik sendrom olarak tanımlanan kırılgnlığa yatkınlığı artırmaktadır (2). Kişinin kendisini tükenmiş hissetmesi, bedensel etkinlikte azalma, yürüme hızında azalma ve güçsüz hissetme gibi kriterler üzerinden kırılgnlık tanısı konulabilmektedir (3). Kırılgn ve kalp yetmezliği olan yaşlı hastalarda hastalığın meydana getirdiği değişimler nedeniyle özellikle yürümede güçlük yaşanmasına bağlı olarak düşme riski yüksektir. Bu çalışmada, kalp yetmezliği tanısı olan 65 yaş ve üzeri hastaların kırılgnlık düzeyi ve düşme riski arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlandı.

Çalışmanın sonucunda, kalp yetmezliği olan 65 yaş ve üzeri yaştaki hastaların FRAİL Ölçeği'ne göre %9.9'unun "Dinç", %54.5'inin "Kırılgnlık öncesi dönemde" ve %35.6'sının "Kırılgn" olduğu belirlendi. Kadın ve ileri yaşta, kronik hastalık ve kullanılan ilaç sayısı fazla, ejeksiyon fraksiyon değeri düşük, ödem ve dispne semptomu olan hastaların daha kırılgn olduğu saptandı. Günlük yaşam aktivitelerini yarı bağımlı olarak gerçekleştiren hastaların kırılgn olduğu belirlendi. Hastaların %83.7'sinin düşme riskinin yüksek olduğu saptandı. Hastaların yaşı, kronik hastalık ve kullanılan ilaç sayısı arttıkça, düşme riskinin arttığı tespit edildi. Ejeksiyon fraksiyonu düşük olan hastaların düşme riskinin yüksek olduğu bulundu. Son bir ay ve son bir yılda düşen yaşlı hastaların düşme risk puanının daha yüksek olduğu ve eğitim düzeyi artışının düşme riskini azalttığı bulundu. Hastaların FRAİL Ölçeği ve İtaki Düşme Riski Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi. FRAİL Ölçeği'ne göre kırılgn olan hastaların tamamının İtaki Düşme Riski Ölçeği'ne göre düşme riskinin yüksek olduğu bulundu.

Çalışmanın sonuçlarına dayanarak; özellikle yaşlı hastalara bakım veren hemşirelere önlenebilir geriatrik sendromlardan olan kırılgnlık ve düşmeler konulu hizmet içi eğitim, kurs, seminer vb. eğitim etkinliklerinin düzenlenmesi, kırılgn ve düşme riski yüksek yaşlı kalp yetmezliği hastalarına yönelik bireyselleştirilmiş hemşirelik bakımı verilmesi, hemşirelerin yaşlı hastalara ya da yakınlarına yönelik kırılgnlık ve düşmeleri önlemeye yönelik görsel ve işitsel materyaller kullanarak eğitimler planlamasıyla, kalp yetmezliği tanılı yaşlı hastaların hastanede yatış süresinin kısılacağı ve dolayısıyla sağlık bakım maliyetinin azalacağı, ülke ekonomisine olumlu katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Kaynaklar

1. Mosterd A, Hoes AW (2007). Clinical epidemiology of heart failure. Heart 93(9): 1137-1146.
2. Denfeld QE, Winters-Stone K, Mudd JO, Gelow JM, Kurdi S, Lee CS (2017). The prevalence of frailty in heart failure: A systematic review and meta-analysis. International Journal of Cardiology 236: 283-289.
3. Fried LP, Tangen CM, Walston J, Newman AB, Hirsch C, Gottdiener J, Seeman T, Tracy R, Kop WJ, Burke G, McBurnie MA, Cardiovascular Health Study Collaborative Research Group (2001). Frailty in older adults: evidence for a phenotype. The Journals Of Gerontology. Series A, Biological Sciences And Medical Sciences 56(3): 146-156.

YÖK Tez Numarası "890991" olan bu tez çalışmasının tam metnine Ulusal Tez Merkezi üzerinden (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>) ulaşılabilmektedir.

KAPANIŞ MESAJI

KTÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü web sayfası sürekli güncellenmektedir. Duyurular ve haberler için web sayfamızı takip edebilirsiniz.

<https://ktu.edu.tr/sabe>

Enstitü bültenimizde yayımlamamızı istediğiniz akademik ve sosyal haberleri bekliyoruz.

Enstitümüzün Yıllık Bülteni ile ilgili görüş ve önerilerinizi için iletişim adreslerimiz

E-posta: sagbilens@ktu.edu.tr

Tel: (0462) 377 7803/7809/7801

Faaliyetlerimizi sizlerle paylaşmak üzere hazırlanmış olan KTÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yıllık Bülteni'nin hazırlanmasında emeği geçen Prof. Dr. Sedat BOSTAN'a, Doç. Dr. Selim DEMİR'e, Doç. Dr. Aysel ÖZSABAN'a ve Enstitü Sekreterimiz Hasan KARKA'ya teşekkür ederiz.